

ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

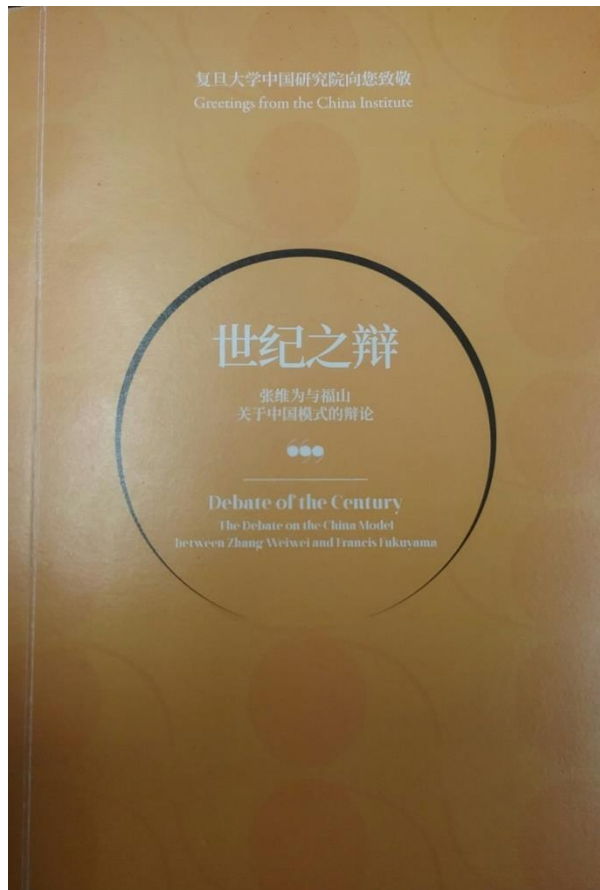

复旦大学中国研究院
China Institute, Fudan University

โครงการเผยแพร่ความรู้ศักยภาพและการผงาดของจีน

แปลหนังสือ

Debate of the Century

The Debate on the China Model

between Zhang Weiwei and Francis Fukuyama

แปลโดย อ.ดร.วิลาสินี พิบูลย์เศรษฐ์

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.2011 ศาสตราจารย์จางเหวยเหวยและศาสตราจารย์ฟรานซิส ฟูกูยามาได้ทำการถกเถียงเกี่ยวกับโมเดลประเทศจีน (China model) ซึ่งถูกเรียกว่า“การถกเถียงแห่งศตวรรษ”

ประวัติผู้อภิปราย

ศาสตราจารย์จางเหวยเหวย (Zhang Weiwei) เป็นนักวิจัยอาวุโสที่สถาบันชุนชิวและศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มหาวิทยาลัยฟู้ตันประเทศจีน จบการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยเจนีวา มีผลงานมากมายทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนเกี่ยวกับการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของจีน รูปแบบการพัฒนาประเทศจีนและการเมืองเชิงเปรียบเทียบ เคยทำงานเป็นล่ามอาวุโสให้กับตั้งเสี่ยวผิงและผู้นำจีนอื่น ๆ ในช่วงกลางทศวรรษ 1980

ศาสตราจารย์ฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama) เป็นนักรัฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์การเมืองและนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง ผลงานของฟูกูยามาเป็นที่รู้จักกันดี โดยเฉพาะหนังสือเรื่องจุดจบของประวัติศาสตร์ (The End of History)

ศาสตราจารย์จางเหวยเหวย (Zhang Weiwei)

ก่อนอื่นข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณสำหรับการแสดงปาฐกถาที่น่าประทับใจของท่านศาสตราจารย์ฟูกูยามาซึ่งค่อนข้างเปิดกว้างและพยายามทำความเข้าใจต่อประเทศจีน รวมถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อารยธรรมและรูปแบบการพัฒนาของประเทศจีนในวันนี้

ท่านศาสตราจารย์ฟูกูยามา ในการนำเสนอและหนังสือใหม่ของท่านนั้น ท่านได้หยิบยกประเด็นเกี่ยวกับโมเดลประเทศจีน (China model) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องหลักภาระรับผิดชอบ (accountability) หลักนิติธรรม (rule of law) จักรพรรดิไม่ดี (bad emperor) และความยั่งยืน (sustainability) ข้าพเจ้าขอตอบท่านทีละประเด็น

ข้าพเจ้าคิดว่าประเทศจีนกำลังทำในสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งและบางทีในขณะนี้ประเทศจีนอาจเป็นห้องทดลองสำหรับการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและกฎหมายที่ใหญ่ที่สุดในโลก ท่านได้กล่าวเตือนความทรงจำข้าพเจ้าให้นึกถึงการสนทนาระหว่างข้าพเจ้ากับบรรณาธิการของนิตยสารเยอรมันชื่อ “Die Zeit” เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปีที่แล้ว (ค.ศ.2010) หัวข้อสนทnal้วนเกี่ยวกับเรื่องโมเดลประเทศจีน (China model) หลังจากที่บรรณาธิการท่านนี้ได้เดินทางไปเยือนนครเซี่ยงไฮ้เมื่อเร็วๆ นี้ เขารู้สึกว่ามีอะไรหลายสิ่งหลายอย่างที่คล้ายคลึงกันระหว่างนครเซี่ยงไฮ้และนครนิวยอร์ก ในสายตาของเขา ประเทศจีนดูเหมือนได้ตามแบบอย่าง

ของโมเดลสหรัฐอเมริกา (US model) หรือ นั่นหมายความว่าไม่มีโมเดลประเทศจีน (China model) มีแต่เพียงโมเดลสหรัฐอเมริกา (US model) กระจ่างหรือ? ข้าพเจ้าจึงแนะนำเขาให้มองนครเซี่ยงไฮ้ตัวอย่างรอบคอบมากขึ้น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเติบโตมาจากนครเซี่ยงไฮ้และรู้จักเมืองนี้เป็นอย่างดี ข้าพเจ้าได้บอกเขาว่าต้องสังเกตการณ์อย่างละเอียดถี่ถ้วนมากยิ่งขึ้นถึงจะพบว่านครเซี่ยงไฮ้นั้นล้ำหน้าเกินกว่านิวยอร์กในหลายด้าน

นครเซี่ยงไฮ้มีประสิทธิภาพสูงกว่านครนิวยอร์ก ทั้งในด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) เช่น รถไฟความเร็วสูง รถไฟใต้ดิน สนามบินและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าต่าง ๆ และในด้านซอฟต์แวร์ (Software) เช่น อายุขัยเฉลี่ยของประชาชนในนครเซี่ยงไฮ้มีอายุยืนยาวกว่าประชาชนในนครนิวยอร์กสามถึงสี่ปี อัตราการเสียชีวิตของทารกในนครเซี่ยงไฮ้ต่ำกว่าและนครเซี่ยงไฮ้ยังเป็นเมืองที่มีความปลอดภัยสูงกว่าซึ่งเด็กผู้หญิงสามารถเดินบนท้องถนนได้ในตอนเที่ยงคืน ความหมายของข้าพเจ้าที่ส่งไปถึงนักวิชาการชาวเยอรมันก็คือพวกเราได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายจากโลกตะวันตก ซึ่งพวกเราที่ยังคงกำลังเรียนรู้จากโลกตะวันตกและจะดำเนินการเช่นนี้ต่อไปในอนาคต แต่อันที่จริงแล้วพวกเรามองไกลเกินกว่าโมเดลตะวันตก (Western model) หรือ โมเดลสหรัฐอเมริกา (US model) พวกเรากำลังสำรวจค้นหาระบบทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและกฎหมายสำหรับยุคต่อไป ในกระบวนการนี้ ภูมิภาคที่พัฒนาแล้วของจีนอย่างเช่นนครเซี่ยงไฮ้กำลังเป็นต้นแบบต่อจากนี้ข้าพเจ้าจะแบ่งปันทัศนคติของข้าพเจ้าในกรณีข้อสงสัยของท่านเกี่ยวกับโมเดลประเทศจีน (China model)

ประการแรก หลักการรับผิดชอบ (accountability) ท่านศาสตราจารย์ฟูกูยามาได้อภิปรายเรื่องประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มีหลายพรรคการเมือง (multi-party parliamentary democracy) ในตะวันตกจากการที่ข้าพเจ้าเคยใช้ชีวิตในตะวันตกเป็นเวลากว่า 2 ทศวรรษ ข้าพเจ้ายังรู้สึกว่าการรับผิดชอบทางการเมืองยากที่จะเกิดประสิทธิภาพ กล่าวด้วยความจริงใจ จากทัศนคติของข้าพเจ้า ระบบการเมืองของสหรัฐอเมริกาคือผลผลิตของยุคก่อนอุตสาหกรรม และอเมริกาจำเป็นต้องปฏิรูปทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ภารกิจในการปฏิรูปทางการเมืองของสหรัฐอเมริกานั้นไม่น้อยไปกว่าประเทศจีน การแบ่งแยกอำนาจ 3 ฝ่ายมักจะมีข้อจำกัดซึ่งกันและกันภายใต้ขอบเขตของการเมือง อีกทั้งไม่อาจแก้ปัญหาที่สังคมสหรัฐอเมริกากำลังเผชิญในทุกวันนี้ได้ และไม่สามารถหยุดยั้งการปะทุขึ้นของวิกฤตการณ์ทางการเงิน

ในความคิดเห็นของข้าพเจ้า สังคมสมัยใหม่อาจจะต้องการรูปแบบใหม่ในการตรวจสอบและถ่วงดุล (checks and balances) ความสมดุลระหว่างอำนาจทางการเมือง อำนาจทางสังคมและอำนาจเงินทุนที่เหนือไปกว่าขอบเขตทางการเมือง การแบ่งแยกอำนาจ 3 ฝ่ายในสหรัฐอเมริกามีความอ่อนแอในตัวของมันเอง ในขณะที่ท่านกล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์มากมาย อาทิ กลุ่มผลประโยชน์ในอุตสาหกรรมทางการทหารผลประโยชน์ของพวกเขาไม่สามารถถูกขัดขวางได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อข้อริเริ่มการปฏิรูปต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา

ข้าพเจ้าคิดว่าหลักการรับผิดชอบซึ่งคนจีนทุกวันนี้ได้สำรวจค้นหานั้นขยายขอบเขตได้กว้างกว่าหลักการรับผิดชอบของสหรัฐอเมริกาอย่างมาก การทดลองของจีนในเรื่องนี้ครอบคลุมพิสัยทั้งในด้านหลักการรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ หลักการรับผิดชอบทางการเมืองและหลักการรับผิดชอบต่อกฎหมาย ตัวอย่างเช่น รัฐบาลของพวกเราในทุกระดับมีพันธกิจในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างงาน ข้าพเจ้าอ่านบทความซึ่งเขียนโดยนายพอล ครูกแมน (Paul Krugman) ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ซึ่งเขาได้เคยกล่าวว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา¹ การเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างงานในสหรัฐอเมริกาเป็นศูนย์ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีที่ใดในประเทศจีนไม่ว่าจะในมณฑลหรือเมืองใดๆ ที่มีการบันทึกในลักษณะนี้ ในทางตรงกันข้าม การดำเนินการทางเศรษฐกิจของประเทศจีนเป็นที่น่าประทับใจ สิ่งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติของจีนในเรื่องหลักการรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ดีพวกเราก้ยังคงมีปัญหาของพวกเราอยู่

หลักการรับผิดชอบต่อทางการเมือง หลักการรับผิดชอบต่อกฎหมายก็เป็นแบบนี้เช่นกัน ในสถานที่ที่พวกเรากำลังประชุมอยู่ ณ ตอนนี้อยู่ คือ เขตจิ้งอัน (Jing'an District) เขตนี้ถือว่าเป็นเขตหนึ่งของนครเซี่ยงไฮ้ที่มีภาพรวมค่อนข้างดีในทุก ๆ ด้าน กล่าวอย่างไม่เกินจริงก็คือ ในเขตนี้ทั้งในด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ก้าวล้ำเกินกว่าเขตแมนฮัตตันของนครนิวยอร์ก ในปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ.2010) หลังจากเกิดเหตุไฟไหม้ตึกพักอาศัยครั้งใหญ่ในเขตนี้ พวกเราดำเนินการตามหลักการรับผิดชอบต่อ ผลที่ตามมาคือข้าราชการและพนักงานบริษัท 20-30 คนได้รับการลงโทษทางการเมืองและทางกฎหมาย นี่คือการรับผิดชอบต่อที่แท้จริงของจีนในทางการเมืองและทางกฎหมาย ในทางตรงกันข้าม เมื่อเกิดวิกฤตการเงินในสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ประชาชนชาวอเมริกาสูญเสียทรัพย์สินซึ่งคิดเป็น 20-25 เปอร์เซ็นต์ แต่ตลอดเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ไม่มีใครในสหรัฐอเมริกาที่ออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อทางการเมือง เศรษฐกิจและกฎหมาย มีหน้าซำก็คือ นักการเงินที่มีส่วนทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจเหล่านั้นยังอาจจะได้เงินโบนัสกลับมากกว่า 10-100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แม้ประชาชนชาวอเมริกาโกรธแค้นและประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) ก็ไม่พอใจ แต่เงินโบนัสก็ยังคงตอบแทนพวกเขาตามข้อสัญญา ซึ่งสิ่งนี้เรียกว่านิติธรรม (Rule of Law)

สิ่งนี้ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงประเด็นที่สองเกี่ยวกับหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในโมเดลประเทศจีน (China model) ซึ่งถูกหยิบยกโดยศาสตราจารย์ฟูกูยามา พวกเรากำลังส่งเสริมหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในประเทศจีน และยังคงมีพื้นที่มหาศาลที่ต้องมีการปรับปรุง แต่ข้าพเจ้าคิดว่าองค์ประกอบบางอย่างในปรัชญาดั้งเดิมของพวกเรา ยังคงถูกต้องและตรงประเด็น ตัวอย่างเช่น แนวคิดดั้งเดิมเรื่อง "เทียน" หรือ "สวรรค์" ซึ่งถ้าหากใช้ภาษาการเมืองทุกวันนี้ก็อธิบายก็คือภาพรวมผลประโยชน์หลักและมโนธรรมของสังคมจีน สิ่งนี้สามารถไม่ถูกละเมิดได้ กฎหมายอาจถูกนำไปใช้อย่างเคร่งครัดกับคดี 99.9% ในประเทศจีน แต่พวกเรา

¹ ในบริบทนี้หมายถึงในช่วง (ค.ศ.2000-2009) –ผู้แปล

ยังคงรักษาพื้นที่เล็ก ๆ ไว้ซึ่งการแก้ปัญหาทางเมือง โดยจะนำไปใช้เมื่อ "เทียน" หรือ "สวรร์ค" หรือผลประโยชน์หลักและมโนธรรมของสังคมถูกละเมิด กล่าวอีกนัยหนึ่งปัญหาโบนัส วอลล์สตรีท (Wall Street bonus)² ที่กล่าวถึงข้างต้นจะไม่เกิดขึ้นในประเทศจีน ดังนั้นพวกเราจึงพยายามสร้างสมดุลระหว่างหลักนิติธรรม (rule of law) และ "เทียน" และนี่คือสิ่งที่จีนต้องการทำในการสำรวจค้นหาขอบเขตกฎหมายสำหรับยุคต่อไป ไม่เช่นนั้นมันมีแนวโน้มที่จะตกเป็นเหยื่อของสิ่งที่เรียกว่า ลัทธิการยึดถือกฎที่มากเกินไป (fatiao zhuyi หรือ excessive legalism) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมขนาดใหญ่และซับซ้อนเช่นจีน

สำหรับปัญหา “จักรพรรดิไม่ดี” นั้นได้รับการแก้ไขแล้ว กล่าวได้ว่าอย่างน้อยที่สุดการประเมินคร่าวๆ ของข้าพเจ้าก็คือ แม้ในช่วงเวลาของ “จักรพรรดิที่ดีและไม่ดี” ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของจีน มีอย่างน้อย 7 ราชวงศ์ที่ปกครองยาวกว่า 250 ปี ในอีกนัยหนึ่งถือว่ายาวนานกว่าประวัติศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในความเป็นจริงแล้ว ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยทั้งหมดของโลกตะวันตกเพียงประมาณ 200-300 ปี ในช่วงประวัติศาสตร์นี้ก็มีแต่สงครามและความขัดแย้งน้อยใหญ่ ระบบทาส ลัทธิฟาสซิสต์และสงครามโลกครั้งที่สอง

ในทัศนะของข้าพเจ้า นวัตกรรมทางสถาบันการเมืองของจีนได้แก้ไขปัญหาเรื่อง “จักรพรรดิไม่ดี”

ประการแรกและสำคัญที่สุด ผู้นำระดับสูงของจีนได้รับเลือกจากระบบคุณธรรมไม่ใช่จากการสืบทอดโดยสายเลือด

ประการที่สอง วาระการดำรงตำแหน่งนั้นเข้มงวดและผู้นำระดับสูงบริหารได้สูงสุด 2 วาระ

ประการที่สาม ปัจจุบันคือผู้นำแบบองค์รวม (collective leadership) ซึ่งหมายความว่าไม่มีผู้นำคนใดที่สามารถถือความคิดตนเองเป็นใหญ่ได้ หากความคิดเขาเบี่ยงเบนจากมติของกลุ่มมากเกินไป

ประการสุดท้าย การคัดเลือกโดยยึดหลักคุณธรรมเป็นประเพณีที่ได้ดำรงมายาวนานในประเทศจีน และผู้มีอำนาจตัดสินใจระดับสูงหรือสมาชิกของคณะกรรมการประจำกรมการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้รับการคัดเลือกด้วยเกณฑ์ซึ่งโดยทั่วไปต้องเคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าการมณฑลหรือรัฐมนตรีมาแล้ว 2 วาระ อย่างไรก็ตามไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะปกครองมณฑลของจีนซึ่งส่วนใหญ่จะมีขนาดเท่ากับ 4-5 เท่าของประเทศในทวีปยุโรป แม้ระบบนี้อาจมีจุดอ่อน แต่ก็สามารถมั่นใจได้ว่าด้วยระบบคุณธรรมแบบนี้จึงเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จีนจะเลือกผู้นำประเทศที่ต่อความสามารถ เช่น จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) หรือ นาโโตะ คัง

² วิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปลายปี 2008 ทำให้สถาบันการเงินและบริษัทต่าง ๆ ประสบปัญหาขาดทุน และขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง-ผู้แปล

(Naoto Kan) ของญี่ปุ่น ในความเป็นจริง สิ่งที่ข้าพเจ้ากังวลในตอนนี้ไม่ใช่ปัญหาเรื่อง "จักรพรรดิไม่ดี" ในประเทศจีน แต่เป็นประเด็นปัญหาของจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) ในสหรัฐอเมริกา

หากระบบการเมืองของอเมริกายังคงดำเนินต่อไปอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ข้าพเจ้ากังวลอย่างมากว่า ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาที่จะได้รับการเลือกตั้งคนต่อไปอาจมีความสามารถน้อยกว่านายจอร์จ ดับเบิลยู บุช

ในฐานะประเทศมหาอำนาจ นโยบายของสหรัฐอเมริกามีความหมายในระดับโลก ดังนั้นการขาดภาวะผู้นำทางการเมืองหรือหลักการรับผิดชอบในสหรัฐอเมริกาอาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาร้ายแรง

ข้าพเจ้าต้องการรับรู้มุมมองของศาสตราจารย์ฟูกูยามาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของนายจอร์จ ดับเบิลยู บุช สิ่งที่เกิดขึ้นคือ นายจอร์จ ดับเบิลยู บุช ไม่ได้บริหารประเทศได้ดีและสหรัฐอเมริกาก็ตกต่ำอย่างรวดเร็วเป็นเวลา 8 ปี

ในเรื่องของความยั่งยืน (sustainability) ของโมเดลประเทศจีน (China model) ในหนังสือเล่มใหม่ของข้าพเจ้าชื่อ "มังกรสะเทือนพสุธา" (The China Wave) ข้าพเจ้าได้หยิบยกแนวคิดของจีนในฐานะรัฐที่มีอารยธรรม ซึ่งมีตรรกะและวัฏจักรการพัฒนาของตนเองและแนวคิดเรื่อง "ราชวงศ์" (dynasties) ซึ่งมีประโยชน์ในที่นี้

ราชวงศ์ที่ดีในประเทศจีนจะมีอายุราว 200-300 ปีขึ้นไป และเป็นกฎเกณฑ์ที่ได้จากข้อสังเกตในประวัติศาสตร์จีนที่ยาวนานกว่า 4,000 ปี จากมุมมองนี้ ตอนนี้ประเทศจีนยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นของวัฏจักรที่กำลังก้าวขึ้น นี่คือเหตุผลหนึ่งว่าทำไมข้าพเจ้าถึงมองโลกในแง่ดีเกี่ยวกับอนาคตของจีน

การมองโลกในแง่ดีของข้าพเจ้ายังมาจากแนวคิดของจีนเรื่อง "Shi" (อำนาจ) หรือแนวโน้มโดยรวมซึ่งเมื่อถูกจับยึดได้แล้วก็ยากที่จะย้อนกลับ

ในปลายศตวรรษที่ 19 เนื่องจากการปฏิรูปเมจิ (Meiji Reform) การพัฒนาที่เกิดขึ้นได้เปลี่ยนญี่ปุ่นไปอย่างมาก ในขณะที่ประเทศจีนไม่สามารถจัดการไปสู่การปฏิรูปได้ เนื่องจากความหย่อนยานและเฉื่อยชาภายในอย่างหนักของจีน แต่ทว่าตอนนี้ "Shi" (อำนาจ) ใหม่ หรือแนวโน้มโดยรวมใหม่ได้รับการจับยึดไว้และได้รับแรงผลักดันที่แข็งแกร่งหลังจากการปฏิรูปและเปิดประเทศที่ดำเนินมานานกว่าสามทศวรรษ แนวโน้มโดยรวมนี้แทบจะไม่สามารถย้อนกลับได้ ทั้ง ๆ มีความจริงที่ว่าคลื่นบางส่วนอาจไปในทิศทางตรงกันข้าม แต่มันเป็น "Shi" (อำนาจ) ที่กำหนดแนวโน้มทั่วไปของวัฏจักรใหญ่ของจีน น่าเสียดายที่นักวิชาการตะวันตกหลายคนไม่เข้าใจและการคาดการณ์ในแง่ร้ายเกี่ยวกับการล่มสลาย (collapse) ของจีนนั้นจะกินเวลานานประมาณ 2 ทศวรรษ อย่างไรก็ตาม หนทางที่จะเป็นการล่มสลายของประเทศจีน แต่การคาดการณ์เหล่านี้กลับฟังหลายเสีย

เอง แม้มีคนจีนบางคนในประเทศจีนยังคงมีมุมมองในแง่ร้าย แต่ข้าพเจ้าคิดว่ามุมมองเหล่านี้จะพังทลายและจะใช้เวลาไม่ถึง 20 ปี

ศาสตราจารย์ฟูกูยามากล่าวถึงการพึ่งพาการค้า (trade dependency) ของโมเดลประเทศจีน (China model) อันที่จริงแล้ว ประเทศจีนได้พึ่งพาการค้าต่างประเทศเป็นอย่างมาก แต่การพึ่งพานี้ค่อนข้างถูกขยายเกินจริง การค้าต่างประเทศมีส่วนแบ่งขนาดใหญ่ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) หากคำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการ แต่การค้าต่างประเทศจะถูกคำนวณเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ และส่วนที่เหลือของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จะคำนวณในสกุลเงินหยวนที่คำนวณราคาต่ำเกินไป ในทัศนะของข้าพเจ้า สิ่งนี้ส่งผลให้ภาพรวมการพึ่งพาการค้าดูสูงเกินความเป็นจริง

เมื่อมองไปข้างหน้า อุปสงค์ภายในประเทศจีนอาจกลายเป็นอุปสงค์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก การขยายตัวของความเป็นเมือง (urbanization) ของจีนไม่ได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วจนกระทั่งถึงในปี ค.ศ. 1998 และหลังจากนี้ไปจะมีประชากรเมืองรุ่นใหม่ 15-25 ล้านคนทุกปี การขยายตัวของความเป็นเมืองแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ของมนุษย์จะสร้างอุปสงค์ภายในประเทศมหาศาลซึ่งอาจมากกว่าความต้องการโดยรวมของประเทศพัฒนาแล้วทั้งหมดในอนาคต

ในแง่ของการเคารพค่านิยมส่วนบุคคล (individual values) ข้าพเจ้าไม่คิดว่ามีความแตกต่างกันมากระหว่างจีนกับประเทศอื่น ๆ ในโลก จุดสิ้นสุดนั้นเหมือนกัน นั่นคือ การเคารพและปกป้องคุณค่าและสิทธิส่วนบุคคล แต่ความแตกต่างนั้นคือวิถีทางที่ไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ประเทศจีนมีประเพณีแบบองค์รวมที่แตกต่างจากโลกตะวันตก วิถีการของจีนอยู่บนพื้นฐานของประเพณีแบบองค์รวม (holistic tradition) ซึ่งให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าในการส่งเสริมคุณค่า (values) และสิทธิส่วนบุคคล (rights)

ข้าพเจ้าอธิบายการเข้าถึงแบบองค์รวมของจีน (Chinese holistic approach) ซึ่งเป็นวิถีการของเติ้งเสี่ยวผิง (Deng xiaoping) และการเข้าถึงแบบปัจเจก (individualistic approach) ของอินเดียนเป็นวิถีการของแมซีเทเรซา (Mother Teresa) แนวทางของเติ้งเสี่ยวผิงช่วยให้ชาวจีนเกือบ 400 ล้านคนหลุดพ้นจากความยากจนและเติมเต็มคุณค่า (values) และสิทธิ (rights) โดยชาวจีนสามารถรับชมโทรทัศน์สี ขับรถบนทางหลวง และท่องเว็บไซต์และบล็อกบนอินเทอร์เน็ตเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ แต่ในประเทศอินเดียนถึงแม้วิถีการของแมซีเทเรซาจะสร้างความซาบซึ้งใจแก่ปัจเจกบุคคลจำนวนนับไม่ถ้วนและเธอยังได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ แต่ภาพรวมของความยากจนในอินเดียนก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวถึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) ในกระบวนการตัดสินใจ อันที่จริง ข้าพเจ้าหวังว่าศาสตราจารย์ฟูกูยามาจะมีโอกาสได้ทำวิจัยภาคสนามเพิ่มเติมในประเทศจีน วิถีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตยของจีนคืออะไร ข้าพเจ้าขอแบ่งปันสักหนึ่งตัวอย่าง ใน

ประเทศจีนมีการจัดทำแผนพัฒนาแห่งชาติทุก ๆ 5 ปี นี่คือการตกผลึกความคิดที่มาจากกรอบวิสัยทัศน์และการปรึกษาหารือในทุกกระดับของรัฐและสังคมจีนนับกว่าหมื่นรอบ ในความเห็นของข้าพเจ้า นี่เป็นกระบวนการตัดสินใจตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงและทำให้มั่นใจในการตัดสินใจที่มีคุณภาพ สำหรับความคิดของข้าพเจ้า ระยะห่างระหว่างโลกตะวันตกกับประเทศจีนในเรื่องนี้ ประเทศจีนอาจเป็น "ระดับบัณฑิตศึกษา" และโลกตะวันตกอาจอยู่ใน "ระดับปริญญาตรี" หรือ "ระดับมัธยม" ถ้าการอุปมานี้เปรียบเทียบได้เหมาะสม

ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง เมื่อมองแวบแรกนั้นเป็นเรื่องของการแสวงหาอิสรภาพ แต่ในความคิดของข้าพเจ้า หนึ่งในสาเหตุสำคัญอยู่บนเรื่องเศรษฐกิจ ข้าพเจ้าเคยไปกรุงไคโร 4 ครั้ง เมื่อ 20 ปีที่แล้ว เมืองนี้อยู่หลังเชิงเขาไ้ประมาณ 5 ปี แต่ตอนนี้ความแตกต่าง คือ สีทศวรรษ คนรุ่นใหม่ครึ่งหนึ่งตงงานนอกเหนือจากการประท้วง พวกเขาจะทำอะไรได้อีก?

การสังเกตของข้าพเจ้าเกี่ยวกับตะวันออกกลางทำให้สรุปได้ว่า ในขณะที่หลายคนในตะวันตกส่งเสริมสนับสนุนอาหรับสปริง (Arab Spring) แต่อย่างมองโลกในแง่ดีเกินไป ข้าพเจ้าหวังว่าภูมิภาคนี้จะทำได้ดี แต่มันจะเป็นเรื่องยาก และอาหรับสปริง (Arab Spring) ในวันนี้อาจกลายเป็นฤดูหนาวสำหรับอาหรับ (Arab Winter) ในอนาคตอันใกล้นี้เนื่องจากผลประโยชน์ของอเมริกาที่เข้ามาบ่อนทำลาย สถานการณ์ในภูมิภาคนี้ไม่ได้ดีไปกว่าประเทศจีนในช่วงการปฏิวัติปี ค.ศ.1911 ซึ่งตามมาด้วยความโกลาหลที่ยาวนาน สิ่งที่เป็นอยู่ในตะวันออกกลางจะยังคงดำเนินต่อไปอีกยาวนาน พวกเราเผ่ารอดูว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น

ศาสตราจารย์ฟรานซิส ฟุกุยามา (Francis Fukuyama)

ศาสตราจารย์ฟุกุยามา ข้าพเจ้าขอขอบคุณศาสตราจารย์จางเหวยเหวยอย่างยิ่งสำหรับคำถามที่ท่านเสนอขึ้นมา ข้าพเจ้าขออนุญาตตอบทีละคำถาม ก่อนอื่น เมื่อท่านเปรียบเทียบระบบการเมือง ข้าพเจ้าคิดว่าท่านควรแยกความแตกต่างระหว่างนโยบาย (policies) และ สถาบัน (institutions) กล่าวคือ นโยบายเฉพาะที่นำโดยผู้นำบางคนและระบบโดยรวม เป็นที่ชัดเจนว่าผู้กำหนดนโยบายอเมริกันทำผิดพลาดมากมาย เช่น สงครามอิรักซึ่งพวกเราต้องจ่ายค่าเสียหายไปจำนวนมากและวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดจากวอลสตรีทนั้นเป็นผลมาจากอุดมการณ์ตลาดเสรี การบริโภคนิยมที่มากเกินไปและการขยายตัวของตลาดอสังหาริมทรัพย์ แต่ข้อผิดพลาดของนโยบายสามารถเกิดขึ้นได้จากระบอบการปกครองใดๆ ได้ตลอดเวลา ข้าพเจ้าไม่คิดว่าระบอบประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่จะเกิดข้อผิดพลาดทางนโยบายได้มากกว่าระบอบเผด็จการ ในความเป็นจริง สิ่งหลังมีความยุ่งยากมากกว่า ความผิดพลาดอาจยึดเยื้อเนื่องจากผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่สามารถถูกปลดออกจากตำแหน่งได้

ท่านกล่าวว่าประเทศจีนจะไม่เลือกผู้นำประเทศอย่างนายจอร์จ ดับเบิลยู บุช มันเป็นเรื่องยากที่จะกล่าวเช่นนั้น นายจอร์จ ดับเบิลยู บุชเป็นประธานาธิบดีเพียง 8 ปี หากท่านกลับไปปัญหา “จักรพรรดิไม่มีจักรพรรดิที่ไม่ดีคนสุดท้ายของจีนที่มีอยู่ก็คือ “เหมาเจ๋อตง” ความเสียหายในระหว่างการปฏิวัติทางวัฒนธรรมในสังคมจีนนั้นรุนแรงยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ที่นายจอร์จ ดับเบิลยู บุชทำไว้ต่อสังคมอเมริกา

ท่านยังกล่าวถึงลักษณะเฉพาะหลายประการของผู้นำจีน ข้าพเจ้ายอมรับในข้อดีเชิงบวกของภาวะผู้นำแบบร่วมกัน (collective leadership) และข้อจำกัดระยะเวลาดำรงตำแหน่งสำหรับผู้นำในประเทศจีน หากนายกัตตาฟี (Gaddafi) หรือ นายมูบารัค (Mubarak) มีระยะเวลาในตำแหน่งจำกัด ประเทศลิเบียและอียิปต์คงจะไม่เดือดร้อนมาก

นอกจากนี้ ท่านยังกล่าวว่ามีมหาชนควรจะเข้าถึงผู้นำเพื่อทำการตัดสินใจที่สำคัญ ในความคิดของข้าพเจ้า การปฏิบัตินี้เป็นบทเรียนที่เรียนรู้มาจากการปฏิวัติทางวัฒนธรรมในอดีต การทำตามความประสงค์ของปัจเจกบุคคลเพื่อสนองคนเพียงคนเดียวสร้างความหายนะต่อทั้งสังคม ดังนั้นพรรคคอมมิวนิสต์จึงต้องสร้างสถาบันใหม่ (new institutions) ซึ่งรวมถึงการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่ง

ข้าพเจ้าต้องการให้เครดิตกับระบบของจีน ชาวอเมริกาจำนวนมากไม่ยอมรับความจริงที่ว่า แม้จีนจะเป็นประเทศเผด็จการ แต่ก็มีความเป็นสถาบันสูงมากและมีการตรวจสอบและถ่วงดุลในระบบของตน อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าคิดว่าพวกเราต้องคิดไปในระยะยาว

การจัดตั้งสถาบันภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปัจจุบันมีพื้นฐานอยู่บนความทรงจำของผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม มันยังไม่สามารถพูดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ทั้งหมดในประเทศจีนได้ อีกทั้งยังไม่ได้สอนคนรุ่นใหม่ว่าเกิดอะไรขึ้น พวกเขาไม่เคยมีประสบการณ์การปฏิวัติทางวัฒนธรรมและมีแนวโน้มที่จะลืมนั่นมัน ทั้งนี้ปัญหาที่คือสิ่งที่เกิดขึ้นหากคนรุ่นใหม่ไม่มีประสบการณ์และรอยแผลเป็นทางจิตใจจากการใช้ชีวิตภายใต้เผด็จการที่ไร้ขอบเขตจำกัด พวกเขาจะยินดีที่จะอยู่กับการตรวจสอบการใช้อำนาจที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่

นั่นคือเหตุผลที่ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักนิติธรรม (Rule of Law) และการตรวจสอบและถ่วงดุลที่เป็นทางการนั้นมีความเป็นไปได้ในระยะยาวนั้น เพราะมันไม่ได้พึ่งเพียงความทรงจำของคนรุ่นหนึ่ง หากคนรุ่นต่อไปไม่มีความทรงจำแบบเดียวกัน พวกเขาอาจทำผิดพลาดซ้ำได้ หลักนิติธรรม (rule of law) และประชาธิปไตยเป็นหนทางในการรักษาสิ่งที่ดีในขณะนี้และปล่อยให้มันอยู่เหนือคนรุ่นต่อไป

ในหนังสือเล่มใหม่ของข้าพเจ้า สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าถกเถียงคือ พวกเราทุกคนมีพื้นฐานธรรมชาติของมนุษยธรรม ธรรมชาติของมนุษยชนทำให้พวกเราใส่ใจและรักครอบครัว เพื่อน พี่น้องและลูก ๆ ของพวกเรา การให้

ปฏิบัติต่ออย่างพิเศษต่อเพื่อนและครอบครัวเป็นวิถีธรรมชาติของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ แต่พวกเราไม่สามารถวางรากฐานระบบการเมืองกับเพื่อนและครอบครัวได้ ดังนั้นหนึ่งในความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของการเมืองจีนคือการสร้างระบบการเมืองซึ่งทำให้กลายเป็นสถาบัน (institutionalized) ระดับสูงที่อยู่เหนือเพื่อนพ้องและครอบครัว เหนือกว่าเครือญาติและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

ดังนั้นเพื่อที่จะเข้าสู่ระบบราชการ คุณจะต้องสอบ มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าใครมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์อันดี ระบบนี้ได้ทำให้เป็นสถาบันอย่างสมบูรณ์ในสมัยช่วงต้นของราชวงศ์ฮั่น³ ประมาณ 100 ปีก่อนคริสต์ศักราช แต่ในช่วงท้ายของราชวงศ์ฮั่นในตอนปลายศตวรรษที่ 3 ระบบการเมืองถูกยึดครองโดยชนชั้นสูง โดยครอบครัวที่มีความมั่งคั่งและอำนาจ

ดังนั้นช่วงเวลาของยุคสามก๊ก⁴ จึงเป็นเวลาที่ซับซ้อนมากในประวัติศาสตร์จีน ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยได้เข้ายึดอำนาจและสถาบันแบบใหม่ (modern institutions) บนพื้นฐานของระบบคุณธรรมนิยมที่เสื่อมโทรมลง ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นกับระบบการเมืองใด ๆ ก็ได้

นี่คือสิ่งที่ข้าพเจ้าเป็นห่วงในระบบอเมริกาเพราะพวกเรามีชนชั้นสูงที่ร่ำรวยจำนวนมาก พวกเขาสามารถดูแลลูกได้เป็นอย่างดีและส่งพวกเขาไปโรงเรียนที่ดีมาก แน่ใจว่านี่ไม่ใช่สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศจีน แต่อาจเป็นภัยคุกคามต่อระบบของจีน

ท่านแน่ใจได้อย่างไรว่าชนชั้นนำที่บริหารประเทศยังคงอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและความสามารถพิเศษ และสามารถคัดค้านครอบครัวและเพื่อนพ้องได้ไหม ข้าพเจ้าอยากกล่าวว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาทำงานได้ดีมาก อย่างไรก็ตาม มีการทุจริตในระบบองค์กรรวม ประชาชนต้องการที่จะอุ้มชูญาติพี่น้อง เพื่อนพ้องและลูกหลานของพวกเขา ข้าพเจ้าคิดว่าหนึ่งในปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบที่ปราศจากหลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ทางการเมืองในแนวจากล่างขึ้นบน (downward political accountability) ก็คือ บางทีมันก็ยากที่จะป้องกันการกลับไปเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ส่วนบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ระบบทางการเมือง นั่นคือปัญหาที่ข้าพเจ้าไม่คิดว่าได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง แต่ในระยะยาวเพื่อที่จะทำให้เป็นระบบถาวรที่ยาวนานเป็นเวลาสองหรือสามทศวรรษ ข้าพเจ้าเชื่อว่าจำเป็นต้องใช้หลักการรับผิดชอบและตรวจสอบได้ในจากแนวจากล่างขึ้นบน (downward accountability) เพื่อแก้ไขปัญหานี้ อย่างน้อยภายใต้ระบบประชาธิปไตย หากเราทำผิดพลาด เราก็สามารถแก้ไขได้

ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงสังเกตการณ์หนึ่งเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา พวกเราประทับใจกับวิกฤตการเงิน ดังที่ศาสตราจารย์จางกล่าวว่าไม่มีใครถูกลงโทษ ข้าพเจ้าคิดว่ามันแย่มาก เพราะพวกเราไม่ได้จับบุคคลซึ่งมีหน้าที่

³ Han Dynasty (206 BCE-220 CE)

⁴ Three Kingdoms (220~280 CE)

รับผิดชอบต่อวิกฤตการณ์ทางการเงิน ทำให้ถึงเกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้นมาได้ แต่ข้าพเจ้าไม่คิดว่ามันจะเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยของเรา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษที่ 1930 พวกเราเคยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่หนักใหญ่กว่าและนำไปสู่การเลือกตั้งประธานาธิบดีแฟรงคลิน เดลาโน โรสเวลต์ (Franklin Delano Roosevelt) และรัฐสวัสดิการใหม่ (new welfare state) และระบบการกำกับดูแล (regulatory system) อย่างแท้จริง พวกเขาใช้มาตรการที่เข้มงวดมาก เนื่องจากประชาชนไม่พอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นระบบสามารถก่อให้เกิดผลกระทบรับผิดชอบที่แท้จริงเมื่อการเผชิญหน้ากับข้อผิดพลาดของนโยบายขนาดใหญ่

ในบางแง่มุม ข้าพเจ้าคิดว่าวิกฤตปัญหาในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาในสหรัฐอเมริกานั้นถือว่าไม่ใหญ่พอ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายจึงช่วยบรรเทาวิกฤตได้ตามจริง ดังนั้นแรงผลักดันทางการเมืองที่เอื้อต่อการปฏิรูปจึงถูกทำลาย นั่นคือเหตุผลที่พวกเราไม่ได้รับการปฏิรูปกฎระเบียบอย่างเหมาะสม แต่ข้าพเจ้าไม่คิดว่าระบบประชาธิปไตยของเราเป็นสาเหตุทำให้เกิดวิกฤตในปัจจุบัน

ศาสตราจารย์จางเหวยเหวย (Zhang weiwei)

แต่ละประเทศมีเหตุการณ์หรือความผิดพลาดในประวัติศาสตร์ที่น่ารังเกียจ รวมถึงประเทศจีนด้วยการปฏิวัติวัฒนธรรม (The Cultural Revolution) และนโยบายก้าวกระโดดครั้งยิ่งใหญ่ (Great Leap Forward) ถือเป็นโศกนาฏกรรมอย่างแท้จริง ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับการปฏิวัติวัฒนธรรม แต่จำเป็นต้องเน้นว่าไม่มีประเทศใดเป็นข้อยกเว้น สหรัฐอเมริกามีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับระบบทาสและการสังหารหมู่ชาวอินเดียนแดงและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติที่มีมานานกว่าศตวรรษ ศาสตราจารย์ฟูกูยามาคิดว่าความผิดพลาดนั้นได้รับการแก้ไขโดยระบบอเมริกาในตัวของมันเอง ในทำนองเดียวกัน การปฏิวัติทางวัฒนธรรมและการก้าวกระโดดใหญ่ก็ได้รับการแก้ไขโดยระบบของจีนโดยตัวของมันเองเช่นกัน ประเด็นปัญหาของ “จักรพรรดิไม่ดี” ได้รับการแก้ไขโดยระบบของจีน

ปัจจุบันไม่ว่าที่ผู้นำคนใดคนหนึ่งสามารถเปลี่ยนการจัดตั้งทางสถาบันนี้ไปทางตรงกันข้ามได้เพราะสิ่งที่ก่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในประเทศจีนเป็นระบบการถ่ายโอนอำนาจที่ผสมผสานการคัดเลือกกับการเลือกตั้ง ข้าพเจ้าคิดว่าแบบจำลองลูกผสมนี้น่าจะดีกว่ามีแต่การเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวแบบในโลกตะวันตก โดยเฉพาะจากมุมมองของการสำรวจค่านิยมระบบการเมืองของคนยุคต่อไป เนื่องจากชาวตะวันตกอาศัยแต่ระบบการเลือกตั้ง ซึ่งบางครั้งข้าพเจ้าเรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตยแบบวงการบันเทิง" (showbiz democracy) หรือ "ระบอบประชาธิปไตยแบบฮอลลีวูด" (Hollywood democracy) ซึ่งมีความเป็นนักแสดงมากกว่าความเป็น

ผู้นำ ทราบไตที่กระบวนการดังกล่าวถูกต้องก็ไม่สำคัญว่าใครจะได้รับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะป็นตาราหนังหรือนักกีฬามืออาชีพ ในขณะที่ธรรมเนียมปฏิบัติทางธรรมาภิบาลการเมืองของจีนมีความคิดที่สำคัญมาก ๆ นั่นคือประเทศสามารถดำเนินต่อไปได้โดยคนที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยระบบคุณธรรม โดยสิ่งนี้ฝังรากลึกลงในจิตใจชาวจีน

ศาสตราจารย์ฟูกูยามากล่าวถึงประธานเหมาเจ๋อตง ในอีกด้านหนึ่งมันเป็นเรื่องจริงที่เขาได้ทำผิดพลาดร้ายแรง แต่ในทางกลับกัน พวกเราไม่ควรละเลยความจริงที่ว่าประธานเหมาเจ๋อตง ยังเป็นที่เคารพนับถืออย่างกว้างขวางในประเทศจีนและความจริงข้อนี้แสดงให้เห็นว่าเหมาเจ๋อตงต้องทำสิ่งที่ถูกต้อง มันไม่ยุติธรรมที่จะปฏิเสธความสำเร็จที่สำคัญของเหมาเจ๋อตง ซึ่งได้แก่

ประการแรก การรวมประเทศที่มีขนาดใหญ่อย่างประเทศจีน

ประการที่สอง การปลดปล่อยผู้หญิงและ

ประการที่สาม การปฏิรูปที่ดิน

ทั้งนี้เต็งเสี่ยวผิงเคยกล่าวว่าการสำเร็จของประธานเหมาเจ๋อตงกับความผิดพลาด คิดเป็น 70% ต่อ 30% ข้าพเจ้าได้ฟังเต็งเสี่ยวผิงแสดงความคิดเห็นนี้และคิดว่านี่เป็นการประเมินที่ยุติธรรม บางทีการรับรู้ (perception) ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเหมาเจ๋อตงนี้เกี่ยวข้องกับจารีตทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จีนมีจารีตที่มาจากพลังการขับเคลื่อนทางการเมือง (political dynamics) ในขณะที่ตะวันตกมีจารีตที่มาจากพลังการขับเคลื่อนทางกฎหมาย (legal dynamics)

ต้องขอบคุณการปฏิรูปและเปิดประเทศของจีนใน 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ชนชั้นกลางมีเสถียรภาพ ข้าพเจ้าแบ่งสังคมจีนออกเป็นโครงสร้าง 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นบน ชั้นกลางและชั้นล่าง โครงสร้างนี้สามารถป้องกันความสุดโต่งในวงกว้างเช่นที่เกิดขึ้นในยุคเหมาเจ๋อตง ความสุดโต่งเช่นนี้ยังคงเป็นไปได้ในหลายประเทศ เช่น อียิปต์ เนื่องจากขาดคนชั้นกลาง นี่คือเหตุผลเชิงโครงสร้างว่าทำไมจึงเป็นไปได้ยากที่จีนจะเปลี่ยนไปสู่ลัทธิหัวรุนแรง

มุมมองต่อปัญหาการคอร์รัปชัน ข้าพเจ้าคิดว่าพวกเราต้องทำสิ่งที่เรียกว่าเป็นการเปรียบเทียบแบบ "แนวตั้ง (vertical comparison)" และ "แนวนอน" (horizontal comparisons) การทุจริตในประเทศจีนนั้นร้ายแรงและไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่จะจัดการ อย่างไรก็ตาม หากทบทวนดูประวัติศาสตร์โลกจะพบว่ามหาอำนาจที่สำคัญทั้งหลาย รวมถึงเวลาที่สหรัฐอเมริกาประสบปัญหาการทุจริตที่สูงขึ้นมักจะเป็นเวลาประจวบกับการเกิดกระบวนการทำให้ทันสมัย (modernization) อย่างรวดเร็ว ตามที่ศาสตราจารย์แซมมวล ฮันติงตัน (Samual Huntington) สังเกตเห็น กระบวนการที่ทำให้ทันสมัยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด มักจะมาพร้อมกับ

การทุจริตที่เพิ่มขึ้นเร็วที่สุด นี่คือความจริงที่ว่า ระบบซึ่งมีการควบคุมบังคับและการกำกับดูแลที่ไม่สามารถตามได้ทันกับการเจริญเติบโตของความมั่งคั่งและเงินทุน ในช่วงเวลาของการทำให้ทันสมัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในท้ายที่สุดการทุจริตในประเทศจีนจะได้รับการจัดการและแก้ไขโดยการจัดตั้งสถาบันซึ่งมีการควบคุมบังคับและกำกับดูแลที่ดีกว่า

ข้าพเจ้าเคยไปสหรัฐอเมริกาแล้วหลายครั้งและพบว่าคำจำกัดความของการคอร์รัปชันมีความสำคัญมาก ในหนังสือเล่มใหม่ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าหยิบยกแนวคิดของ "การทุจริต 2.0" (corruption 2.0) เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเงินได้เผชิญกับปัญหา "การทุจริต 2.0" ที่ร้ายแรงมากมาย ตัวอย่างเช่น การหาประโยชน์จากความแตกต่างในการกำกับดูแล (Regulatory arbitrage) ซึ่งก็คือ หน่วยงานที่จัดอันดับความน่าเชื่อถือได้ให้คะแนนในระดับสูงเพื่อแลกรับผลประโยชน์ขนาดใหญ่ ข้าพเจ้าคิดว่านี่คือความเสียหาย แต่ปัญหาเหล่านี้เรียกว่า "อันตรายทางศีลธรรม" (moral hazards) ในระบบกฎหมายของอเมริกา ข้าพเจ้าคิดว่าวิกฤตการณ์ทางการเงินสามารถแก้ไขได้ดีกว่านี้ หากปัญหาเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นการทุจริต

พวกเราสามารถทำการเปรียบเทียบในแนวนอน (horizontal comparisons) ข้าพเจ้าได้เดินทางเยือนมากกว่า 100 ประเทศ ความจริงก็คือ ไม่ว่าจีนจะบ่นเรื่องการคอร์รัปชันที่บ้านตัวเองเท่าไรก็ตาม แต่เมื่อพวกเขาเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่มีประชากร 50 ล้านคนขึ้นไปและอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา เช่น อินเดีย ยูเครน ปากีสถาน บราซิล อียิปต์และรัสเซีย การคอร์รัปชันของประเทศเหล่านั้นหนักหนากว่าประเทศจีนนัก การประเมินความโปร่งใสในระดับนานาชาติก็มีผลลัพธ์ออกมาเช่นนี้เหมือนกัน

นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมองประเทศขนาดใหญ่เช่นจีนในบริบทของแต่ละภูมิภาค ภูมิภาคที่พัฒนาแล้วของจีนมีภูมิทัศน์ด้านการทุจริตมากขึ้น ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเคยพักที่อิตาลีในฐานะศาสตราจารย์รับเชิญ และไปเยี่ยมประเทศกรีซหลายครั้งและข้าพเจ้าคิดว่าเซียงไฮ้คอร์รัปชันน้อยกว่าอิตาลีและกรีซ

ในภาคใต้ของอิตาลี แม้แต่มาเฟียก็สามารถรับรองให้ถูกกฎหมายผ่านระบบทางประชาธิปไตย ครั้งแรกข้าพเจ้าไปกรีซเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว สมัยที่กรีซขาดดุลการคลังสูง ในปัจจุบันนี้กรีซล้มละลายและต้องการความช่วยเหลือ ข้าพเจ้ากล่าวกับเพื่อนชาวกรีกของข้าพเจ้าอย่างตรงไปตรงมาว่า “เมื่อ 20 ปีที่แล้ว นายกรัฐมนตรีของท่านคือ ปาปันเดรอุ (Papandreou) และ 20 ปีต่อมา นายกรัฐมนตรีของท่านยังคงเป็นปาปันเดรอุ (Papandreou) การเมืองของท่านดูเหมือนจะเป็นกิจการของครอบครัวไม่กี่ครอบครัวและเศรษฐกิจกรีซล้มละลายเนื่องจากระบบสวัสดิการที่สูงเกินไปและขาดธรรมาภิบาล” ข้าพเจ้ากล่าวติดตลกเมื่อพวกเราส่งทีมจากเซียงไฮ้หรือฉงชิ่งเพื่อช่วยไปกรีซด้วยธรรมาภิบาล อันที่จริงไม่ว่าระบบการเมืองใด ๆ ไม่ว่าจะระบบพรรคเดียว ระบบหลายพรรคหรือระบบไม่มีพรรคก็ตาม ทุกอย่างจะต้องนำไปสู่ธรรมาภิบาล ดังนั้น หลักธรร

มาภิบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดมากกว่าการทำให้เป็นประชาธิปไตยแบบตะวันตก (western-style democratization)

สิ่งนี้นำข้าพเจ้าไปสู่หัวข้อบทความเรื่อง "จุดจบของประวัติศาสตร์" (The End of history) ของศาสตราจารย์ฟูกูยามา ข้าพเจ้ายังไม่ได้เผยแพร่มุมมองของข้าพเจ้า แต่ของข้าพเจ้าอยู่ตรงข้ามกับศาสตราจารย์ฟูกูยามา ข้าพเจ้ามองว่ามันไม่ใช่จุดจบของประวัติศาสตร์ แต่เป็นจุดสิ้นสุดของทฤษฎีจุดจบของประวัติศาสตร์ (the end of the end of history)

ระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตกอาจเป็นเพียงสิ่งชั่วคราวในประวัติศาสตร์อันยาวนานของมนุษยชาติทำไมข้าพเจ้าถึงคิดอย่างนั้น? เมื่อ 2500 ปีก่อน บางเมืองในรัฐกรีกอย่างเอเธนส์ได้ฝึกฝนระบอบประชาธิปไตยในหมู่ประชากรชายและต่อมาพ่ายแพ้ต่อสปาร์ตา นับแต่นั้นมาเป็นเวลากว่า 2000 ปีแล้วที่คำว่า "ประชาธิปไตย" ("democracy") มักมีความหมายเชิงลบ ซึ่งมักจะเทียบเท่ากับ "การเมืองของกลุ่มคน" ประเทศทางตะวันตกไม่ได้นำระบบหนึ่งคนหนึ่งเสียง (one-person-one-vote system) เข้าสู่ประเทศของพวกเขาจนกระทั่งกระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว.

แต่ทุกวันนี้ ระบบประชาธิปไตยแบบนี้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ไม่มีวัฒนธรรมของ "ผู้มีความสามารถพิเศษ" (talent first) ใครก็ตามที่ได้รับเลือกสามารถปกครองประเทศได้ สิ่งนี้กลายเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป แม้แต่ประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา也不能รับได้ไหว นายจอร์จ ดับเบิลยู บุช พอบริหารประเทศก็ใช้เวลา 8 ปี ความสูญเสียเช่นนี้คือปัญหาที่ใหญ่มาก

ประการที่สอง สวัสดิการมีแต่ขั้นเท่านั้น ไม่มีลง ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่นำไปสู่การปฏิรูปดังเช่นที่ประเทศจีนทำในภาคการธนาคารและรัฐวิสาหกิจ

ประการที่สาม การสร้างฉันทามติทางสังคมภายในประเทศประชาธิปไตยยากขึ้นเรื่อยๆ ในอดีตพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียง 51% สามารถรวมกันเป็นสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้วได้ แต่ทุกวันนี้สังคมอเมริกามีการแบ่งแยกแตกฝ่ายอย่างลึก พรรคการเมืองที่พ่ายแพ้แทนที่จะยอมแพ้ก็นิ่งงอขัดขวางอยู่

ประการที่สี่ ปัญหาเรื่องลัทธิประชานิยมที่ด้อยปัญญา (simple-minded populism) นั่นคือไม่สามารถคิดพิจารณาเพื่อผลประโยชน์ระยะยาวของประเทศและสังคมของตนเองได้ แม้แต่ประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาก็ยังมีความเสี่ยงเช่นนี้อยู่

ในปี ค.ศ.1793 กษัตริย์จอร์จที่ 3 แห่งสหราชอาณาจักรส่งผู้แทนไปยังจีนเพื่อเปิดการค้าทวิภาคี แต่จักรพรรดิเฉียนหลงนั้นทรงหึงหวงทะนงมาก ด้วยพระองค์เชื่อว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่ดีที่สุดในโลก ดังนั้นจีนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้อะไรจากประเทศอื่น นี่คือนิยาม "จุดจบของประวัติศาสตร์" (end of history) ตั้งแต่นั้นมาประเทศจีนก็ล่าหลังลง ตอนนี้อำนาจเจ้าสังเกตเห็นกรอบวิธีคิดที่คล้ายกันนี้ในโลกตะวันตก

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมาที่ประเทศจีนและเห็นด้วยตาของตนเองว่า จีนได้ปฏิรูปประเทศในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาอย่างไร แม้จะก้าวเล็ก ๆ แต่จีนก็ไม่เคยหยุดที่จะก้าวต่อไป โลกตะวันตกยังคงมีความเชื่อมั่นในระบบของตัวเอง แต่เป็นระบบเดิมที่มีปัญหามากขึ้นเรื่อย ๆ กริชซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของประชาธิปไตยตะวันตกได้ล้มละลายลงแล้ว หนี้การคลังของอังกฤษสูงถึง 90% ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

แล้วสำหรับสหรัฐอเมริกาแล้ว? ข้าพเจ้าทำการคำนวณอย่างคร่าว ๆ การโจมตีในเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน ค.ศ.2001 มีค่าใช้จ่ายประมาณ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐรวมถึงสงครามที่ไม่ฉลาดทั้ง 2 ครั้งนั้นมีมูลค่าประมาณ 3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาและวิกฤตการณ์ทางการเงินมูลค่าประมาณ 8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ตอนนี้หนี้การคลังของสหรัฐอเมริกาอยู่ระหว่าง 10-20 ล้านล้านเหรียญสหรัฐกล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ไม่ใช่สกุลเงินหลักระหว่างประเทศ (สถานะนี้อาจไม่คงอยู่ตลอดไป) สหรัฐอเมริกาอาจจะล้มละลายไปเรียบร้อยแล้ว

การก้าวขึ้นมาของจีนคือสิ่งที่พวกเราเรียกว่า "shi-อำนาจ" หรือแนวโน้มโดยรวม ทั้งขอบเขตและความเร็วไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ความรู้สึกของข้าพเจ้าคือ ระบบตะวันตกกำลังเดินบนทางลาดลงและต้องการการปรับปรุงและการปฏิรูปครั้งใหญ่ คนจีนบางคนมักพูดและคิดอย่างชื่นชมเกี่ยวกับโมเดลสหรัฐอเมริกา (US model) แต่สำหรับคนที่อาศัยอยู่ในยุโรปและไปเยือนสหรัฐอเมริกา มาหลายครั้งอย่างข้าพเจ้า นี่เป็นช่วงเรื่องง่ายเกินไปและไร้เดียงสา

พวกเราควรมองตะวันตกอย่างเป็นธรรม ควรมีวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศจีนและประเทศตะวันตก จุดแข็งและจุดอ่อนของพวกเขาคืออะไร? จุดแข็งและจุดอ่อนของพวกเราคืออะไร? อะไรคือสิ่งที่ควรเรียนรู้จากตะวันตกหรืออะไรที่พึงระวัง นี่ถึงเป็นกรอบวิธีคิดที่ถูกต้อง

ขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์ฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama)

ข้าพเจ้าอยากจะบอกท่านอีกครั้งว่าต้องแยกแยะระบบการเมืองออกจากนโยบายระยะสั้น (short-term policy) ไม่มีข้อสงสัยว่าสหรัฐอเมริกาในยุคสมัยที่ผ่านมามีการกู้ยืมมากเกินไป แต่ข้าพเจ้าไม่คิดว่าเป็นปัญหาของระบบประชาธิปไตยของเรา

เยอรมนีใกล้เคียงกับจีนมาก เป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีการเกินดุลทางการค้าและตลาดงานที่เฟื่องฟูในเวลาเดียวกัน เยอรมนีไม่ได้หมกมุ่นกับนวัตกรรมทางการเงินมากเกินไปซึ่งเป็นสิ่งนำมาซึ่งความยุ่งยากให้กับเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและทำให้เกิดฟองสบู่สังหาริมทรัพย์ เยอรมันเป็นประเทศประชาธิปไตยและได้สร้างทางเลือกที่แตกต่างจากสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ข้าพเจ้าไม่คิดว่าเกี่ยวกับประเทศนี้จะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ทุกประเทศสามารถทำผิดพลาดนโยบายได้

อีกครั้งที่ข้าพเจ้าต้องการที่จะนำสิ่งต่าง ๆ ใส่เข้าไปในทัศนคติ ข้าพเจ้าไม่ต้องการที่จะดูแคลนความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของจีน อย่างไรก็ตามประเด็นของข้าพเจ้าก็คือ ท่านไม่สามารถตัดสินใจในระยะยาวด้วยประสิทธิภาพในระยะสั้น ข้าพเจ้าเห็นญี่ปุ่นในช่วงปลายยุคทศวรรษ 1980 ประสบกับภาวะฟองสบู่ฟองสบู่สังหาริมทรัพย์ ตอนที่ฟองสบู่แตกนั้น พวกเราถึงมองเห็นนโยบายที่ผิดพลาด การเงินหรือเศรษฐกิจของญี่ปุ่นหลังจากนั้น 20 ปีทรงตัวและมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำ แต่ผู้คนในช่วงกลางทศวรรษ 1980 เชื่อว่าญี่ปุ่นจะเติบโตและใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนล้าหน้าสหรัฐอเมริกา จนมีความเชื่อในการเกิดอำนาจสูงสุดของญี่ปุ่น ตอนนี้อยู่ที่ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าท่านมองการเติบโตทางเศรษฐกิจในมุมมองระยะยาว หากพวกเรามองจากมุมมองระยะยาวของการเติบโตของญี่ปุ่น ความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดคืออะไร? ความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดของประเทศจีนแท้จริงแล้วก็เหมือนกันสำหรับเศรษฐกิจประเทศอื่น ๆ ในช่วงแรกนั้นมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วซึ่งขับเคลื่อนผู้คนจากชนบทสู่เมือง เช่นยุโรปเติบโตอย่างรวดเร็วในยุคเวลานั้น เกาหลีและญี่ปุ่นก็เช่นกัน บางทีเมื่อ 25 ปีที่แล้ว จีนได้เข้าสู่กระบวนการนี้แล้ว

ณ จุดหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงได้ทำให้ผู้คนออกจากเศรษฐกิจภาคการเกษตร จากนั้นต้องเผชิญกับความท้าทายต่อไปในเรื่องความสามารถในการผลิตในเศรษฐกิจที่เติบโตเต็มที่ และข้าพเจ้าคิดว่ามันอาจเป็นความจริงสากลที่ไม่มีประเทศใดที่รักษาอัตราการเติบโตเป็นเลขสองหลักจนถึงจุดที่ได้กลายเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และที่จะเกิดขึ้นกับจีนเช่นกัน เศรษฐกิจจีนจะชะลอตัวในยุคต่อไป ทุกประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในเอเชียจะต้องเผชิญกับปัญหานี้เนื่องจากอัตราการเกิดกำลังลดลงซึ่งจะเป็นภาระอย่างหนักหน่วงประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นเนื่องจากมีอายุยืนยาวยิ่งขึ้นและมีอัตราการเสียชีวิตของทารกต่ำ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นเพราะนโยบายลูกเดียว (one-child policy) แต่นี้เป็นเรื่องจริงในได้หวัน สิงคโปร์และจีนแผ่นดินใหญ่

ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมการประชุมเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยมีนักเศรษฐศาสตร์ท่านหนึ่งกล่าวว่าในปี ค.ศ.2040 หรือ 2050 จีนจะมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปกว่า 400 ล้านคน นี่ถือเป็นความท้าทายครั้งใหญ่ที่ประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ ต่างเผชิญเช่นกัน ดังนั้นเมื่อพวกเขาพูดถึงความยืดหยุ่นของระบบการเมือง พวกเขาต้องคิดถึงระยะยาว ด้วยความท้าทายที่แตกต่างกันของอัตราการเกิดที่ลดลงและประชากรผู้สูงอายุที่มากขึ้น ระบบจะสามารถยืดหยุ่นได้แค่ไหน? แต่ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวว่าประเทศประชาธิปไตยมีคำตอบทั้งหมด นี่คือการท้าทายของทุกคน

ศาสตราจารย์จางยังนำเสนอประเด็นเรื่องประชานิยมซึ่งหมายความว่าประชาชนไม่ได้เลือกอย่างถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย ข้าพเจ้าคิดว่ามีตัวอย่างมากมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ในการเมืองอเมริกาในทุกวันนี้ บางครั้งข้าพเจ้าต้องส่ายศีรษะเพราะการตัดสินใจ ๆ ของนักการเมือง แต่อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าประธานาธิบดีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของสหรัฐอเมริกามีวาทะที่โด่งดังว่า “ท่านอาจจะหลอกคนทุกคนได้ในบางเวลา ท่านอาจจะหลอกคนบางคนได้ตลอดเวลา แต่ท่านไม่สามารถหลอกคนทุกคนได้ตลอดเวลา” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้คนมีการศึกษาและรายได้ที่เพิ่มขึ้นข้าพเจ้าคิดว่าการเปลี่ยนแปลงของประชานิยมแบบนี้ในบางประเด็นได้เปลี่ยนไป นี่คือการทดสอบของประชาธิปไตยที่แท้จริง อาจจะในระยะสั้นที่ประชาชนจะทำการตัดสินใจที่ไม่ดีหรือเลือกผู้นำที่ผิด แต่ในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ มีเสรีภาพในการแสดงออกและความสามารถในการถกเถียงอย่างแท้จริง ในระยะยาวประชาชนจะตัดสินใจได้ถูกต้อง ข้าพเจ้าคิดว่าในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา พวกเราสามารถบ่งชี้ให้เห็นการตัดสินใจระยะสั้นที่ไม่ดีมากมาย แต่ในท้ายที่สุดประชาชนจะเข้าใจในผลประโยชน์ของพวกเขาซึ่งจะนำพวกเขาไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

นายวินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) นายกรัฐมนตรีอังกฤษผู้ยิ่งใหญ่เคยกล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่แย่มากที่สุด หากไม่นับรูปแบบการปกครองอื่น ๆ” ข้าพเจ้าคิดว่ามันสำคัญเพราะคำถามคือคุณมีทางเลือกอะไร ทางเลือกคือรัฐบาลเผด็จการที่มีคุณภาพสูงซึ่งข้าพเจ้ายอมรับว่าเงินมีอยู่ในรุ่นที่แล้ว นั่นอาจเป็นระบบที่ดีกว่า แต่คำถามคือจะรับประกันได้อย่างไรว่าสถาบันจะเป็นแนวทางให้สังคมในการตัดสินใจที่ถูกต้อง

ศาสตราจารย์จางยังกล่าวถึงการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลาง โดยบอกว่าสถานการณ์นี้ได้กำจัดเป็นไปได้อย่างความคลั่งไคล้ของประชานิยมหรือการจลาจลที่พวกเขาพูดถึง อาจารย์ของข้าพเจ้า คือ ศาสตราจารย์แซมมวล ฮันติงตันได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งในปี ค.ศ.1968 ชื่อว่า “Political Order in Changing Societies” หนึ่งในสิ่งที่แซมมวล ฮันติงตันกล่าวคือ การปฏิวัติไม่เคยสร้างขึ้นโดยคนจน มันถูกสร้างขึ้นจริงโดยคนชั้นกลางและถูกสร้างขึ้นโดยผู้ที่ได้รับการศึกษาที่มีโอกาสเติบโตสูงขึ้น แต่โอกาสเหล่านี้ถูกปิดกั้นโดยระบบการเมืองหรือเศรษฐกิจ มันเป็นช่องว่างระหว่างความคาดหวังและความสามารถของระบบในการรองรับความคาดหวังของพวกเขาซึ่งเป็นต้นเหตุทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมือง ดังนั้นข้าพเจ้าคิดว่าการเติบโตของชนชั้นกลาง

ไม่ใช่การรับประกันต่อการก่อความไม่สงบ แต่เป็นสาเหตุของการก่อความไม่สงบ สิ่งที่เกิดขึ้นในอียิปต์และ
ตูนีเซียคือการเติบโตของชนชั้นกลางที่ค่อนข้างขยายกว้าง ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจำนวนมากและ
ผู้คนจำนวนมากที่ใช้อินเทอร์เน็ต การเชื่อมต่อกับโลกภายนอก พวกเขาสามารถรับรู้ว่ารัฐบาลของพวกเขา
ไม่ดีร้ายแค่ไหน

ในแง่ของการเติบโตอย่างยั่งยืนของจีน ข้าพเจ้าไม่คิดว่าต้นตอของความไม่มั่นคงของจีนจะมาจาก
ชาวนาที่ยากจนในชนบท การปฏิวัติทางการเมืองถูกเริ่มนำโดยชนชั้นกลางที่มีการศึกษา เนื่องจากระบบ
การเมืองในปัจจุบันป้องกันไม่让他们เขาเชื่อมโยงกับโลกภายนอกที่ใหญ่กว่าและไม่ได้ให้สถานะทางสังคมที่
พวกเขาสมควรได้รับ ข้าพเจ้ารู้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยประมาณ 6-7 ล้านคนในประเทศจีน
ทุก ๆ ปี หนึ่งในความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับความมั่นคงไม่ใช่เรื่องของประชากรที่ยากจนในประเทศจีน
แต่อยู่ที่สังคมจะสามารถตอบสนองความคาดหวังของชนชั้นกลางที่มีการศึกษาได้หรือไม่

ในแง่ของการคอร์รัปชัน ข้าพเจ้าไม่ต้องการโต้แย้งว่าระบอบประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาการ
ทุจริตได้ดีกว่าเพราะเห็นได้ชัดว่ามีประชาธิปไตยจำนวนหนึ่งที่มีการทุจริตในระดับสูงทีเดียว ในหลาย ๆ ด้าน
ประเทศจีนอาจทุจริตน้อยกว่าหลายประเทศในระบอบประชาธิปไตย แต่ข้าพเจ้าคิดว่าวิธีหนึ่งในการต่อสู้กับ
การคอร์รัปชัน คือ เสรีภาพจากสื่อซึ่งประชาชนมีความสามารถที่จะเปิดเผยการคอร์รัปชันโดยไม่ต้องกังวลกับ
การถูกข่มขู่หรือคุกคาม เสรีภาพจากสื่อที่แท้จริงเป็นวิถีทางที่มีความสำคัญอย่างมากในหยุดยั้งการคอร์รัปชัน
ในระดับสูง แต่กระนั้น ในประเทศประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นบ่อยนัก ตัวอย่างเช่น ในอิตาลีซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็น
เจ้าของสื่อทั้งหมด แต่ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นข้อดีที่จะมีอิสระในการพูดโดยที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์คนที่มี
อำนาจเหล่านั้นในการแบ่งทางการเมืองและไม่ต้องกังวลกับการตอบโต้ส่วนตัว นั่นคือข้อดีของการมีระบบ
ประชาธิปไตยเสรี

ศาสตราจารย์จางเหวยเหวย (Zhang weiwei)

ขอขอบคุณศาสตราจารย์ฟูกูยามา ท่านบอกว่าพวกเราควรทำการประเมินในกรอบระยะเวลาที่นาน
ขึ้น ในปี ค.ศ.1985 ข้าพเจ้าไปเยือนสหรัฐอเมริกาในฐานะล่ามให้กับผู้นำจีนและพวกเราได้พบกับดร.เฮนรี คี
สซิงเจอร์ (Dr.Henry Kissinger) เมื่อเขาถูกขอให้พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างจีน- สหรัฐอเมริกา เขาบอกว่าเขา
อยากฟังพวกเราก่อน เพราะพวกเรามาจากประเทศที่มีอารยธรรมเป็นพัน ๆ ปี แน่แน่นอนว่าเป็นคำแสดงถึง
มารยาทและอหิยาศัยไมตรี อย่างไรก็ตาม พวกเราควรหวนรำลึกความจริงที่ว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่
ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในแง่ของความแข็งแกร่งของชาติและระบบการเมืองในช่วง 2000 ปีที่ผ่านมา
ข้าพเจ้าต้องการให้เครดิตกับศาสตราจารย์ฟูกูยามาสำหรับสิ่งที่ทำให้ท่านแตกต่างจากนักวิชาการตะวันตกคน

อื่น ๆ นั่นคือท่านใช้เวลาและความพยายามศึกษาสถาบันการเมืองของจีนโบราณเป็นจำนวนมาก ซึ่งเห็นได้จากการสังเกตของท่านว่าจีนได้ก่อตั้งรัฐชาติสมัยใหม่ (modern state) ขึ้นเป็นรัฐแรกของโลก

ประเทศจีนล้ำหลังตะวันตกในช่วง 200-300 ที่ผ่านมา แต่ประเทศจีนกำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภูมิภาคที่พัฒนาแล้วของจีน ข้าพเจ้ากลัวว่าโลกตะวันตกนั้นทะนงเกินไปและพลาดที่จะมองจีนด้วยใจที่เปิดกว้าง ในความคิดของข้าพเจ้า โลกตะวันตกสามารถเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากประเทศจีน ประธานาธิบดีโอบามาอาจจะมองเห็นในจุดนี้ ทุกวันนี้เขาได้พูดถึงสหรัฐอเมริกาหลายครั้งว่าควรสร้างรถไฟความเร็วสูง มุ่งเน้นไปที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดการขาดดุลการค้า มีเงินออมมากขึ้น พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและเพิ่มภาคการส่งออก เขาเห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่สามารถกลายเป็นอันดับ 2 ของโลกได้ มันชัดเจนว่าเขารู้สึกถึงแรงกดดันจากการก้าวขึ้นมาของจีน

ศาสตราจารย์ฟูกูยามาดูเหมือนว่ามองในประเด็นประชานิยม (populism) ในแง่ดี โดยมีความเชื่อมั่นอย่างมากว่าสหรัฐอเมริกาสามารถเรียนรู้จากความผิดพลาดของตัวเองแทนที่จะถูกครอบงำโดยประชานิยม แต่ข้าพเจ้ามักจะมองว่าประชานิยมดูเหมือนจะแพร่หลายมากขึ้นในโลกทุกวันนี้เนื่องมาจากสื่อสมัยใหม่ ตอนนี้ประเทศหรือสังคมในความเป็นจริงอาจล้มเหลวในช่วงข้ามคืนเนื่องจากมีประชานิยมมากเกินไปและนี่เป็นมากกว่าประเด็นสถาบันทางการเมือง

ในประเทศจีน จารีตประเพณีนับเป็นพัน ๆ ปีนั้นได้ทิ้งร่องรอยไว้ในทุกสิ่งทุกอย่าง ข้าพเจ้าไม่ได้พูดประเพณีนั้นดีหรือไม่ดีเสมอไป ประเด็นของข้าพเจ้าคือว่า มันเป็นไปได้หรือไม่หรือไม่มองดูสภาพจริงๆ ที่จะแยกจารีตประเพณีออกจากใครคนหนึ่งได้ เพราะมันมักจะประทับอยู่ในสิ่งที่พวกเราทำอยู่ทุกวันนี้ ดังนั้นข้าพเจ้ามักจะบอกว่า ไม่ว่าชอบมันหรือไม่ ลักษณะเฉพาะของจีนนั้นอยู่กับพวกเราตลอดเวลา เพราะยีนส์ทางประวัติศาสตร์ของชาวจีนอยู่กับพวกเรา

สิ่งที่พวกเราสามารถทำได้คือการใช้ประโยชน์จากจารีตประเพณีของพวกเราในขณะที่หลีกเลี่ยงข้อเสียของจารีตประเพณีของพวกเรา สิ่งที่เกิดขึ้นในการปฏิวัติทางวัฒนธรรมบอกพวกเราว่าเป็นการยากที่จะแยกจารีตประเพณีออกจากใครคนหนึ่ง จีนมีประเพณีที่ดีหลายอย่างซึ่งรวมถึงความเชื่อในเรื่องของระบบคุณธรรม ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของการคัดเลือกรูปแบบของระบบเลือกตั้งจึงเป็นอนาคตที่สดใสในประเทศจีน ด้วยมรดกจากประสบการณ์หลายพันปีของพวกเราในการคัดเลือกโดยยึดหลักคุณธรรม (meritocracy-based selection)

ศาสตราจารย์ฟูกูยามากล่าวถึงเกี่ยวกับทางเลือกสู่ประชาธิปไตย ตรงนี้เป็นส่วนที่มุมมองของพวกเรานั้นแตกต่างกัน จีนไม่ได้มีความตั้งใจที่จะทำให้เป็นตลาดต้นแบบในฐานะทางเลือกสำหรับประชาชนหรือประเทศอื่น ๆ สิ่งที่เรามุ่งเน้นคือการบริหารประเทศของพวกเราให้ดี ซึ่งหมายถึงการทำงานที่ดีเพื่อ

มนุษยชาติกว่าหนึ่งในห้าของโลกและไม่มีอะไรดีไปกว่าการบรรลุเป้าหมายนี้ แต่ก็ความจริงที่ว่าถ้าท่านทำได้ดี คนอื่นจะทำตามตัวอย่างของท่าน ทุกวันนี้เพื่อนบ้านของจีนแทบทุกประเทศ ตั้งแต่รัสเซียถึงอินเดีย จากเวียดนาม ลาวและกัมพูชา จนถึงประเทศในเอเชียกลางกำลังเรียนรู้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งจากโมเดลประเทศจีน (China Model)

มุมมองของศาสตราจารย์แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างชนชั้นกลางกับรัฐนั้นมีการนำเสนอโดยนักวิชาการชาวตะวันตกส่วนใหญ่และนักวิชาการชาวจีนบางคนที่สนับสนุนประชาสังคมอิสระ แต่จีนมีจารีตประเพณีทางวัฒนธรรมที่ยาวนานซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชนชั้นกลางของจีนในทางที่ต่างออกไป ชาวตะวันตกส่วนใหญ่มองว่ารัฐบาลเป็น "ความชั่วร้ายที่จำเป็น" (necessary evil) แต่ชาวจีนส่วนใหญ่มองว่ารัฐบาลเป็น (คุณธรรมที่จำเป็น) ด้วยมรดกทางวัฒนธรรมนี้ ชนชั้นกลางของจีนมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้สนับสนุนเสถียรภาพประเทศจีนที่แข็งแกร่งที่สุดในโลก

ตอนนี้ ข้าพเจ้าต้องการจะกล่าวเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชัน พวกเราทุกคนรู้ว่ามังกร 4 ตัวในเอเชียคือ เกาหลีใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์และฮ่องกง หลังจากกระบวนการทำให้ทันสมัย (modernization) สำเร็จแล้ว ไต้หวันและเกาหลีใต้ได้นำระบบการเมืองตะวันตกมาใช้ ในขณะที่สิงคโปร์และฮ่องกงเลือกที่จะอยู่ในเส้นทางเดิมไม่มากนักน้อย หากมองจากสถานการณ์ในวันนี้ ฮ่องกงและสิงคโปร์นั้นมีการคอร์รัปชันน้อยกว่าเกาหลีใต้และไต้หวัน ตามที่ได้รับการยอมรับจากบรรดาผู้ที่ศึกษาเรื่องการคอร์รัปชัน ฮ่องกงเคยมีการคอร์รัปชันอย่างมากในช่วงทศวรรษที่ 1960 แต่ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขโดยการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริต (Independent Commission Against Corruption: ICAC) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตกไม่ได้เป็นทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาการทุจริต อย่างน้อยก็ในประเทศที่ไม่ใช่โลกตะวันตก

ตัวชี้วัดการคอร์รัปชันขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) แสดงให้เห็นว่าประเทศ "ประชาธิปไตย" ที่ไม่ใช่ประเทศตะวันตกที่มีประชากร 50 ล้านคนขึ้นไปส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับการคอร์รัปชันมากกว่าประเทศจีน ตามความเป็นจริง การคอร์รัปชันได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในไต้หวันหลังจากที่กลายเป็นประชาธิปไตย ไม่เช่นนั้น นายเฉินชุยเปียนผู้นำไต้หวันคงจะไม่ต้องติดคุก และประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งทั้ง 5 คนของเกาหลีใต้ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกันในเรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน ในทางตรงกันข้าม ฮ่องกงและสิงคโปร์ซึ่งไม่ใช่โมเดลทางการเมืองแบบตะวันตกประสบความสำเร็จในการลดคอร์รัปชันอย่างรวดเร็วด้วยหลักนิติธรรม (rule of law) และนวัตกรรมทางสถาบัน (institutional innovation)

สุดท้าย สำหรับคำปรารภที่มีชื่อของนายวินสตัน เชอร์ชิลที่ท่านกล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ ใช้คำพูดของคนจีนก็คือ ประชาธิปไตยแบบตะวันตกคือระบบที่ไม่ได้เร็วที่สุด และข้าพเจ้าตรวจสอบบริบทของวาทะนี้ของ

เซอร์ซิลและพบว่าเขาได้กล่าวในการโต้วาทีปราศรัยเวสต์มินสเตอร์ (Westminster debate) ในปี ค.ศ.1947 สิ่งเห็นได้ชัดว่าเขาหมายถึงประชาธิปไตยของตะวันตกที่ปฏิบัติในโลกตะวันตก แต่นายวินสตัน เซอร์ซิลเองกลับต่อต้านต่อการเป็นเอกราชของอินเดียอย่างหนักแน่น แล้วเขาถูกคาดหวังได้อย่างไรว่าจะสนับสนุนการนำการระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกมาใช้กับอินเดีย? แต่ข้าพเจ้าเองได้ขอยืมวลีของนายวินสตัน เซอร์ซิลมาเปรียบเทียบ และอธิบายว่าโมเดลประเทศจีน (China Model) มีปัญหาหนักที่สุด แต่กลับเป็นโมเดลที่ไม่ได้แย่ที่สุด ขอขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์ฟรานซิส ฟุกุยามา (Francis Fukuyama)

ข้าพเจ้าขอเริ่มด้วยประเด็นเรื่องชนชั้นกลาง ชนชั้นกลางจีนแตกต่างจากชนชั้นกลางของสังคมที่ไม่ใช่คนจีนหรือไม่? นี่เป็นคำถามที่ข้าพเจ้าถกเถียงมามากมายกับศาสตราจารย์ฮันติงตัน เขาเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “การปะทะของอารยธรรม” (Clash of Civilizations) ในปี ค.ศ.1990 โดยทั่วไปเขาได้ตั้งข้อถกเถียงว่าวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม แม้ว่าการทำให้ทันสมัย (modernization) นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เขาแย้งว่าวัฒนธรรมยังคงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้คนแม้ว่าพวกเขาจะทันสมัยมากขึ้นก็ตาม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญมาก เหตุผลที่ข้าพเจ้าศึกษาการเมืองระหว่างประเทศนั้นก็ด้วยข้าพเจ้าชอบสังเกตผู้คนที่แตกต่างกันจากตัวข้าพเจ้าเอง ดังนั้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นความจริงและเป็นเรื่องดีที่ทุกคนไม่เหมือนกัน แต่หนึ่งในคำถามที่ใหญ่กว่าคือ ไม่ว่าวัฒนธรรมจริง ๆ แล้วแสดงให้เห็นชัดเจนโดยตัวมันเองใช้เวลาเพื่อต่อต้านกระบวนการพัฒนาทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจหรือไม่ หรือว่ากระบวนการของการทำให้ทันสมัยนั้นนำไปสู่การบรรจบกันของวัฒนธรรมหรือไม่

ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้ามองไปรอบ ๆ ห้องมีผู้หญิงนั่งเป็นจำนวนมาก ทำไมมีผู้หญิงเป็นผู้หญิงจำนวนมาก? ในสมัยโบราณนั้น สถานะของผู้หญิงอยู่ในระดับต่ำในสังคมซึ่งสืบทอดมา โดยปกติสังคมเน้นไปที่เพศชายและโอกาสสำหรับผู้หญิงมีจำกัดมาก นี่เป็นเรื่องจริงในสหรัฐอเมริกาและยุโรปในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา แต่เมื่อท่านเดินทางไปที่ทั่วโลกที่พัฒนาแล้วและที่นี่ในเอเชียตะวันออกท่านจะเห็นผู้หญิงในทุกที่ทำไมเป็นเช่นนั้น เหตุใดสถานะของผู้หญิงจึงถูกยกให้สูงขึ้น ทำไมพวกเขาถึงทำงานในสำนักงานและโรงงานทำไมพวกเขาถึงได้รับสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกับผู้ชาย? เหตุผลคือกระบวนการของการทำให้ทันสมัย วันนี้ท่านไม่สามารถบริหารเศรษฐกิจยุคใหม่ได้หากปราศจากผู้หญิงในภาคแรงงาน

ประเทศซาอุดีอาระเบียไม่อนุญาตให้ผู้หญิงขับรถ ดังนั้นพวกเขาจึงต้องจ้างพนักงานขับรถจากเอเชียใต้ราวครึ่งล้านคนเพื่อไปขับรถรับส่งผู้หญิง หากประเทศพวกเขาไม่มีน้ำมัน นี่อาจเป็นระบบเศรษฐกิจที่พิกล

ที่สุดที่ท่านจินตนาการได้ แม้วัฒนธรรมของมุสลิมพูดถึงเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของผู้หญิง แต่ผู้หญิงใน ตะวันออกกลางก็มีพลังและจัดระเบียบทางการเมืองมากขึ้น พวกเขาเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียมกันกับผู้ชาย นี่ดู เหมือนว่าข้าพเจ้าได้ยกกรณีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและกำลังหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงเกี่ยวกับสถานะ ของผู้หญิง มันไม่ได้เกิดขึ้นเพราะวัฒนธรรมนั้นเป็นปัจจัยที่กำหนด แต่เพราะกระบวนการทำให้ทันสมัยนั้นทำ ให้สังคมต่าง ๆ ต้องหาทางแก้ไข

ข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะมีสังคมสมัยใหม่ได้โดยปราศจากการให้สิทธิที่เท่าเทียมกับผู้หญิง แน่แน่นอนว่าเป็น คำถามเปิด ศาสตราจารย์จางกล่าวว่าคนชั้นกลางที่มีการศึกษา ค่อนข้างมั่นคงและมีทรัพย์สินส่วนตัวจะ แตกต่างจากคนชั้นกลางที่อื่นเพราะพวกเขาอาศัยอยู่ในระบบวัฒนธรรมจีน อาจเป็นเช่นนั้น

แต่จากการสังเกตของข้าพเจ้า คนชั้นกลางในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันประพุดิตตัวในวิถีที่คล้ายคลึง ใน โลกอาหรับ ผู้คนคิดว่าคนอาหรับแตกต่างเนื่องจากอิทธิพลของศาสนาอิสลาม แต่ในปีที่ผ่านมา คนอาหรับอยู่ บนถนนเพื่อแสดงการต่อต้านรัฐบาลของพวกเขา ดังนั้นข้าพเจ้าคิดว่า สมมติฐานบางอย่างเกี่ยวกับบทบาทของ วัฒนธรรมอาจไม่ถูกต้อง บางทีวัฒนธรรมอาจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมบางอย่างในอดีต แต่ภายใต้สภาวะ ปัจจุบันมันแตกต่างกัน ด้วยอินเทอร์เน็ตหรือการเดินทาง พฤติกรรมของผู้คนอาจถูกกำหนดโดยความต้องการ และแรงบันดาลใจของคนรุ่นปัจจุบันมากกว่าประเพณีที่มีอิทธิพลในอดีต

ข้าพเจ้าขอกล่าวแต่สิ่งสุดท้ายซึ่งข้าพเจ้าเห็นด้วยกับศาสตราจารย์จาง ข้าพเจ้าคิดว่ามีความล้มเหลว ในหมู่ประชาชนในสหรัฐอเมริกาและยุโรปในการเล็งเห็นคุณค่าความสำเร็จของจีน ทั้งความสำเร็จร่วมสมัยและ ความสำเร็จในทางประวัติศาสตร์ หนังสือเล่มล่าสุดของข้าพเจ้ามีทั้งหมด 6 บทซึ่งมี 3 บทที่เกี่ยวกับเรื่องจีน มี เนื้อหาบทที่เกี่ยวกับจีนมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในโลก ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่พยายามสอนประวัติศาสตร์จีน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การตระหนักถึงความแข็งแกร่งของประวัติศาสตร์นั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชาว อเมริกาและชาวจีน

ไม่มีอารยธรรมใดสามารถอาศัยอยู่บนคุณค่า (values) และสถาบัน (institutions) ที่ยืมมา ข้าพเจ้า เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศจีนในขณะนี้คือ ความพยายามในการฟื้นฟูรากเหง้าของจีนที่แท้จริง ข้าพเจ้าคิดว่า นี่เป็นสิ่งที่ดีที่จีนต้องทำ ความท้าทายคือการฟื้นฟูความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีและทำ ให้มันเข้ากันได้กับสถาบันที่ทันสมัย พวกเราควรทำในวิธีที่ไม่นำไปสู่ลัทธิชาตินิยม (nationalism) หรือ ลัทธิ คลั่งชาติ (chauvinism)

ญี่ปุ่นยุคใหม่เป็นอย่างไร ไม่เหมือนกับสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรหรือฝรั่งเศส มันมีลักษณะที่ เฉพาะของญี่ปุ่น ข้าพเจ้าคิดว่าประเทศจีนที่ทันสมัยต้องมีลักษณะเฉพาะของจีนมากเช่นกัน ดังนั้นมันจะเป็น งานที่สำคัญมากในการสำรวจค้นหาว่าอะไรคือลักษณะพิเศษเฉพาะของจีนที่เป็นสัญลักษณ์และสิ่งที่ต้องการใน

สังคมสมัยใหม่ นั้นล้วนเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบระหว่างประเทศที่ใหญ่ขึ้น ด้วยวิธีนี้เท่านั้นที่พวกเราสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข

ศาสตราจารย์จางเหวยเหวย (Zhang weiwei)

นักรัฐศาสตร์ตะวันตกหลายคนมองว่าการทำให้ทันสมัย (modernization) นำไปสู่การบรรจบกันทางวัฒนธรรม แต่ประสบการณ์พิสูจน์ให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องจริง ลองยกตัวอย่างประเทศจีนมาเป็นตัวอย่าง ชาวจีนเป็นที่รู้จักกันว่ากำลังสนใจอยู่กับความทันสมัย (modernization) สร้างความมั่งคั่งและสร้างรายได้

แต่ไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพลงที่กลายเป็นเพลงยอดนิยมระดับชาติได้กระตุ้นให้ผู้คนไปเยี่ยมพ่อแม่บ่อยขึ้น เพลงนี้เป็นเพลงที่สร้างความอบอุ่นใจให้กับคนจีนส่วนใหญ่และสร้างความรู้สึที่ดีต่อส่วนรวม กล่าวในอีกนัยหนึ่ง แม้จะมีการก้าวอย่างรวดเร็วของความทันสมัยและการเพิ่มขึ้นของความเป็นปัจเจกบุคคล แต่แกนกลางของประเพณีจีนยังคงเป็นครอบครัวซึ่งชาวจีนส่วนใหญ่ยินดีที่จะทุ่มเทเสียสละให้มากกว่าชาวตะวันตกส่วนใหญ่

แก่นแท้ของวัฒนธรรมนั้นไม่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงและจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการทำให้ทันสมัย มิเช่นนั้นโลกจะน่าเบื่อเกินไป มันจะเป็นไปได้อย่างไรที่จะเปลี่ยนแก่นแท้ทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งเช่นวัฒนธรรมจีน อย่างเช่น สิ่งหนึ่งคือวัฒนธรรมแมคโดนัลด์ (McDonald's culture) และอีกสิ่งคือวัฒนธรรมอาหารจีน 8 ตระกูลใหญ่ ซึ่งพวกมันมีความแตกต่างกันอย่างมหาศาล* อันที่จริง สิ่งที่มาก่อนไม่มีพลังที่จะเอาชนะสิ่งที่มาภายหลังได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มาภายหลังอาจจะสามารถซึมซับสิ่งที่มีในอดีต ข้าพเจ้าชื่นชมมุมมองของเอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) นักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ผู้ซึ่งยึดถือว่าการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในระบบการเมืองจะต้องมาจากประเพณีของชาติพวกเขาเหล่านั้นเป็นหลัก

ยิ่งไปกว่านั้น ข้าพเจ้าคิดว่าเหตุผลหลักในการเคารพวัฒนธรรม คือ การเคารพภูมิปัญญาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญา (Wisdom) และความรู้ (knowledge) เป็น 2 สิ่งที่แตกต่างกัน วันนี้พวกเรามีความรู้มากกว่าในอดีต เด็กเล็กในโรงเรียนของพวกเราในวันนี้อาจมีความรู้มากกว่าขงจื้อ (Confucius) หรือโสกราตีส (Socrates) อย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาของมนุษย์ได้เติบโตขึ้นอย่างยากลำบาก ในที่นี้ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะ

* อาหารจีน 8 ตระกูลใหญ่ของจีน ได้แก่ อาหารชานตง (หลู่ไช่) อาหารเจียงซู (ซูไช่) อาหารกวางตุ้ง (เย่วไช่) อาหารเสฉวน (ชวนไช่) อาหารอันฮุย (ฮุยไช่) อาหารฮกเกี้ยน (หมิ่นไช่) อาหารหูหนาน (เซียงไช่) อาหารเจ้อเจียง (เจ้อไช่)

ธรรมดา ๆ ซึ่งข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าศาสตราจารย์ฟูกูยามาจะยอมรับหรือไม่ นอกเหนือจากองค์ประกอบทั้งสามของสถาบันการเมืองสมัยใหม่ที่กล่าวถึงคือ รัฐ (state) ความหลักภาระรับผิดชอบ (accountability) และหลักนิติธรรม (rule of law) พวกเราสามารถเพิ่มอีกองค์ประกอบหนึ่ง นั่นคือ ภูมิปัญญา(Wisdom) แม้สหรัฐอเมริกาได้รับชัยชนะมากมายในสงครามเชิงยุทธวิธีทางทหาร (tactically) แต่พ่ายแพ้ในสงครามเชิงกลยุทธ์ (strategically) โดยสงครามเวียดนามอัฟกานิสถานและอิรักนั้นเป็นเครื่องพิสูจน์ สถานการณ์เหล่านี้ต้องทำด้วยกับภูมิปัญญาและข้าพเจ้าคิดว่าความสำคัญของภูมิปัญญาควรถูกเน้นย้ำ

ข้าพเจ้าเพิ่งไปบรรยายที่ประเทศเยอรมนีเมื่อเร็ว ๆ นี้ นักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมันท่านหนึ่งเล่าเรื่องให้ข้าพเจ้าฟังว่า นายกรัฐมนตรีเยอรมันนางอังเกลา แมร์เคิล (Angela Merkel) ถามนักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมันว่าทำไมไม่มีนักเศรษฐศาสตร์ชั้นหนึ่งหรือผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในประเทศเยอรมนี นักเศรษฐศาสตร์ท่านนี้ตอบว่า “ท่านนายกรัฐมนตรี ท่านไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย เพราะถ้ามีนักเศรษฐศาสตร์ชั้นหนึ่งก็จะมีเศรษฐกิจชั้นหนึ่ง” ในบรรดาสังคมศาสตร์ทั้งหมดที่ถูกคิดค้นในตะวันตก ข้าพเจ้าคิดว่าเศรษฐศาสตร์มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด เพราะมันเป็นเหมือนวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและได้รับการสนับสนุนจากแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ด้วยความคิดนี้ รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์อื่น ๆ ที่คิดค้นในตะวันตกอาจห่างไกลจากความจริงมากกว่าเศรษฐศาสตร์ นี่คือเหตุผลที่ว่าทำไมพวกเราควรจะต้องชัดเจนในความคิดของพวกเรายิ่งขึ้นและกล้ามากขึ้นในการพยายามไปสู่วาทกรรมเชิงนวัตกรรม (innovative discourse)

ข้าพเจ้ามีบางสิ่งที่เหมือนกันกับศาสตราจารย์ฟูกูยามา พวกเราทั้งคู่พยายามที่จะทำงานนอกกรอบของรัฐศาสตร์ตะวันตกและหนังสือเล่มใหม่ของเขาพยายามที่จะบูรณาการมานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ โบราณคดีและอื่น ๆ ความพยายามของเขาสมควรได้รับการยอมรับและความเคารพจากพวกเรา แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับเขาในทุกสิ่ง ในส่วนของพวกเรา เพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าและข้าพเจ้ากำลังก้าวไปไกลกว่าศาสตราจารย์ฟูกูยามาและพวกเรากำลังตั้งคำถามเกี่ยวกับวาทกรรมทางการเมืองของตะวันตกทั้งหมด

แต่ความตั้งใจของพวกเรานั้นไม่ใช่เพื่อให้คะแนนทางการเมืองหรือเพื่อพิสูจน์ว่าจีนดีอย่างไร หรือตะวันตกไม่ดีอย่างไร (หรือในทางกลับกัน) ในทางตรงข้ามพวกเราพยายามค้นหาวิธีใหม่ในการจัดการกับความท้าทายระดับโลก เช่น การบรรเทาความยากจน การปะทะกันของอารยธรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งภูมิปัญญาตะวันตกนั้นไม่เพียงพออย่างแน่นอน ภูมิปัญญาจีนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์และคุณูปการ